

липень 2024 року

Аналітична записка

“Підтримка українців, які у зв’язку зі збройною агресією Російської Федерації проти України перебувають за кордоном”

Перелік скорочень

Вступ

Розділ 1. Підстави перебування українців на території іноземних держав

Розділ 2. Фінансова підтримка

Розділ 3. Розміщення та забезпечення житлом

Розділ 4. Медичне забезпечення

Розділ 5. Працевлаштування

Розділ 6. Доступ до освіти

Розділ 7. Заходи з інтеграції

Висновки та рекомендації

Додаток 1. Фінансова підтримка в розрізі держав

Перелік скорочень

ФРН - Федеративна республіка Німеччина

ЄС - Європейський Союз

МЗС — Міністерство закордонних справ України

НУО - неурядові організації

ОБСЄ - Організація з безпеки і співробітництва в Європі

ООН - Організація Об'єднаних Націй

РФ — Російська Федерація

США - Сполучені Штати Америки

Вступ

Широкомасштабне вторгнення РФ на територію України, яке є продовженням збройної агресії РФ розпочатої у лютому 2022 року, спричинило нову хвилю внутрішнього переміщення та масового виїзду за межі держави. Згідно даних Управління Верховного комісара ООН у справах біженців¹ за межами України станом на середину липня 2022 року **перебуває понад 6,021 млн українців**. За даними Єврокомісії², на кінець 2021 року 4,31 мільйона громадян держав, які не входять до ЄС та які вимушено перемістились внаслідок широкомасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 року, мали статус тимчасового захисту в ЄС.

Більшість держав проявили свою готовність у прийомі українців, які були змушені тікати від воєнних дій, визначаючи як окремі підстави перебування, так і надаючи різні заходи підтримки у різному обсязі.

Даний аналіз було проведено з метою оцінки стану підтримки українців, які перебувають в державах-членах ЄС, Шенгенської зони та ОБСЄ. Всього було проаналізовано ситуацію в 54 державах.

Завданнями, які були сформовані при підготовці аналітичного звіту були:

- визначити поточні підстави перебування;
- оцінити зміни чисельності перебуваючих;
- визначити основні тенденції в розрізі держав;
- оцінити стан та обсяг підтримки українців, зокрема у таких сферах як забезпечення житлом, медичне забезпечення, працевлаштування, доступ до освіти;
- визначити додаткові заходи підтримки, які надаються українцям за кордоном спрямовані на їх інтеграцію.

Аналіз проводився на підставі інформації наданої закордонними дипломатичними установами України, а також інформації отриманої з публічних ресурсів.

Даний документ містить 7 змістовних розділів, в яких наводиться узагальнена інформація за основними сферами, а також висновки та рекомендації.

Наведені результати є кроком у визначенні задовільності умов перебування та стану підтримки українців, які вимушено перебувають за кордоном. Дані можуть бути врахованими при формуванні державної політики, а також стати фокусом роботи закордонних дипломатичних установ. Окремі практики підтримки можуть бути використаними на національному рівні у вирішенні проблем, які виникають у внутрішньо переміщених осіб та шукачів притулку на території України.

¹ <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

² <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240208-1>

Розділ 1. Підстави перебування українців на території іноземних держав ЄС було прийнято рішення про надання статусу тимчасового захисту для українців. Імплементативним рішенням Ради ЄС 2022/382 від 04.03.2022 року³ вперше було активовано тимчасовий захист спрямований на негайне надання тимчасового притулку в ЄС. В подальшому, рішенням Ради ЄС від 28.09.2023 року було схвалено пропозицію Єврокомісії щодо продовження механізму тимчасового захисту для громадян України до 04.03.2025 року. Рішенням Ради ЄС⁴ від 25.06.2024 року тимчасовий захист було продовжено до 04.03.2026 року. Враховуватись має те, що згідно з Директивою Ради ЄС 2001/55/ЄК від 20.01.2001 року⁵ про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у випадку масового напливу переміщених осіб і про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами стосовно прийому таких осіб та понесення наслідків цього, термін дії тимчасового захисту громадян третіх країн може становити максимум три роки. Кожною державою-членом ЄС може бути прийняте власне рішення та запроваджені більш сприятливі додаткові права та гарантії.

Більшістю держав-членів ЄС очікується рішення про продовження терміну тимчасового захисту до березня 2026 року. Термін було продовжено в Австрії, Данії, Естонії, Ірландії, Латвії, Фінляндії.

Станом на травень 2024 року більшість держав-ЄС продовжили тимчасовий захист до 04.03.2025 року. У Італії та Португалії тимчасовий захист було продовжено лише до кінця року, тобто до 31.12.2024 року. Термін дії тимчасового захисту для громадян України в Польщі було продовжено до 30.09.2025 року. За інформацією станом на травень 2024 року рішення про таке продовження очікувалось, оскільки термін перебування передбачався лише до 30.06. 2024 року. Відзначалось, що змінений термін є довшим запропонованого Директивою ЄС, оскільки враховує терміни навчального року, що дозволить уникнути навантаження на польську систему в разі напливу заявок на зміну статусу перебування.

Водночас, невизначеність щодо строків перебування або затримки з прийняттям своєчасного рішення на рівні окремої держави, можуть спричиняти невизначеність для українців та впливати на довгострокове планування, їх зайнятості, продовження навчання тощо.

Держави, які не входять до ЄС мають різні рішення щодо підстав перебування українців на їх території. Йдеться про окремі програми (наприклад, Велика Британія, Канада, США) та статуси (наприклад, Ліхтенштейн, Швейцарія, Турецька Республіка), які передбачають

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022D0382>

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/06/25/ukrainian-refugees-council-extends-temporary-protection-until-march-2026/>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj>

спрощений порядок реєстрації та можливості здійснювати трудову діяльність, навчатись тощо, так і відсутність необхідності оформлення окремих документів (наприклад, Республіка Албанія) або збільшення строків перебування (наприклад, Грузія).

Так, у **Великій Британії** з 18.03.2022 року діє урядова програма «Житло для України», яка передбачає спрощену процедуру в'їзду громадян України до Великої Британії та оформлення дозволу на перебування терміном на 3 роки. 19.02.2024 року було продовжено перебування українців ще на 18 місяців. Урядом **Канади** реалізована програма CUAET, яка передбачає можливість перебування в державі до трьох років, а також безкоштовне подання заявки на дозвіл на навчання та відкритий дозвіл на роботу. Наразі програма поступово припиняє дію. В **США** для українців була запроваджена Програма "Uniting for Ukraine" (U4U), яка передбачає спрощений порядок отримання дозволу на в'їзд та перебування в США строком на 2 роки з правом працевлаштування та отримання окремих соціальних пільг, з можливістю продовження на наступні 2 роки. Також, передбачено отримання дозволу на перебування з правом працевлаштування згідно Temporary Protected Status (TPS). Для українців він діє до 19.04.2025 та надається тим, які перебували на території США за неімміграційними візами або гуманітарними паролями станом на 16.08.2023 року. В **Андоррі** передбачено отримання статусу тимчасового захисту. Як в державах-членах ЄС він був наданий до 04.03.2024 року та був продовжений лише на шестимісячний термін, тобто до 04.09.2024 року. Слід відзначити, що Андоррою встановлено обмеження щодо максимальної кількості громадян України, які можуть отримати тимчасовий захист. Спочатку ця чисельність становила 250 осіб, у січні 2024 року - збільшена до 300 осіб.

В **Ліхтенштейні та Швейцарії** було передбачено надання статусу захисту, що діє у період воєнних дій в Україні строком на один рік та може продовжуватися щоразу на один рік. Від звичайної процедури надання притулку відрізняється тим, що особи зі статусом захисту можуть відразу отримати дозвіл на роботу, діти шкільного віку можуть відвідувати навчальні заклади. Колективний захист до 04.03.2026 року надається **Ісландією** як елемент спільної політики з ЄС. **Норвегією** перебування українців було продовжено ще на один рік.

В **Молдові** передбачена програма управління міграційним потоками надання притулку та інтеграції іноземців на 2022-2025 роки. Статус тимчасового захисту для тимчасово переміщених осіб затверджено 18.01.2023 року. 28.02.2024 року продовжено термін його надання до 01.03.2025 року.

В **Республіці Албанія** громадяни України мають право в'їжджати та перебувати без оформлення посвідки на проживання. Згідно Рішення Ради

Міністрів РА №173 від 18.03.2022 року (зі змінами) громадяни України перебувають в рамках статусу тимчасового захисту до 17.09.2024 року.

Перебуваючим на території **Північної Македонії**, надається статус тимчасового перебування з гуманітарних причин або статус тимчасового захисту та оформлюються відповідні посвідки на тимчасове проживання терміном до одного року з можливим продовженням на рік. Статус тимчасового захисту надається **Чорногорією**, де право на захист продовжено до 11.03.2025 року за умови, що з моменту отримання тимчасового захисту громадянином України не минуло два календарних роки. Також тимчасовий захист можна отримати в **Сербії**. В **Турецькій Республіці** можна оформити статус міжнародного захисту, який надається безкоштовно строком на 1 рік. Урядом **Грузії** продовжено термін безвізового перебування для громадян України з одного до трьох років.

У **Казахстані** надається тимчасовий захист. Водночас, за даними бюро національної статистики Казахстану починаючи з 2022 року в Казахстан прибуло 1307 українців, в той час як вибуло – 2800.

Азербайджан, Вірменія, Киргизстан, Монголія, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, Боснія і Герцеговина не передбачають жодних окремих умов перебування українців на території їх держав. Можливе отримання статусу шукача притулку або біженця. Влада Туркменістану звертала увагу, що таке рішення не приймалось з огляду на конституційно закріплений постійний нейтралітет Туркменістану.

Слід відзначити, що **загальна динаміка** щодо кількості українців станом на початок 2024 року в порівнянні з початком широкомасштабної збройної агресії у більшості проаналізованих держав **зменшується** (35 з 47 держав). Зростання фіксується в ряді держав-членів ЄС, зокрема компетентні органи влади Федеративної республіки Німеччина фіксують триваючу високу тенденцію прибуття нових шукачів притулку з України. Причини подібних тенденцій потребують додаткового дослідження.

Розділ 2. Фінансова підтримка

Переважною більшістю держав-членів ЄС надається фінансова підтримка у різному форматі (одноразова, щомісячно, призначається на рівні з резидентами) та різних розмірах. **Одноразова допомога надається в таких державах як** Чеська Республіка, Кіпр, Латвія, Литва, Польща, а також Угорщина. Так, в **Чеській Республіці** надається матеріальна гуманітарна допомога протягом перших 5 місяців перебування. Її розмір становить близько 200 євро для дорослих, близько 300 євро особам з інвалідністю та 140 євро для дітей. Одноразова фінансова допомога перебуваючим на **Кіпрі** надається у розмірі 340 євро, а членам сім'ї віком понад 14 років, що перебувають на утриманні (дружина/чоловік або дитина) - 170 євро, віком до 14 років - 100 євро. В **Латвії** виплачується одноразова кризову допомога в розмірі 343 євро на дорослого і 240 євро на кожну дитину. В **Литві** допомога надається у розмірі близько 300 євро. Фінальний розмір залежить від муніципалітету. В **Польщі** така допомога надається до 30 червня 2024 року у розмірі 3 близько 69 Євро. В **Угорщині** допомога виплачується одноразово дорослим у розмірі близько 60 євро, дітям - 35 євро. Окремим групам, такі як пенсіонери, особи з інвалідністю, жінкам, у яких є діти до 3-років допомога у розмірі близько 60 євро виплачується щомісячно. Дітям до 18 років - близько 35 євро. Виплата наразі передбачена до 04.03.2025 року.

Підхід щодо надання одноразової фінансової допомоги застосовувався і в **Канаді**. Наразі надання цього виду допомоги є припиненим.

Щомісячна грошова допомога надається в Бельгії, Люксембурзі, Мальті, Нідерландах, ФРН, Румунії, Словацькій Республіці, Словенії, Фінляндії, Франції, Естонії, Чехії, Швеції, Данії та згадуваній раніше Угорщині. В **Бельгії** розмір грошової допомоги залежить від складу сім'ї та інших чинників (проживання в прийомній родині чи окремо, наявність дітей, працевлаштування тощо) та становить від 726 євро до 1478 євро. В **Люксембурзі** такий вид допомоги також надається в залежності від складу сім'ї та потреб, забезпечення житлом з соціального сектору. В обох державах виплати припиняються у разі працевлаштування особи. **Мальта** надає фінансову підтримку 111 євро на людину за умови відсутності офіційного доходу (роботи, отримання пенсії тощо). В **Нідерландах** допомога надається вразливим категоріям, які не є працевлаштованими. У **ФРН** українці, які мають статус тимчасового захисту (дозвіл на проживання), мають право на отримання грошової допомоги в залежності від наявних доходів, складу сім'ї, інших обставин. Батьки, які проживають окремо, отримують 502 євро щомісяця, дорослі особи, які проживають спільно, отримують 451 євро на 1 особу щомісяця, непрацюючі дорослі віком до 25 років, які проживають з батьками отримують 402 євро, молодь віком від 14 до 17 років - 420 євро,

діти віком від 6 до 13 років – 348 євро, діти до 5 років – 318 євро відповідно. Соціальні виплати припиняються у разі офіційного працевлаштування громадян. В **Румунії** фінансова допомога надаватиметься до 30 червня 2024 року. Її розмір становить близько 400 євро на місяць на сім'ю та близько 150 на місяць на самотню людину. У **Словацькій Республіці** державна фінансова допомога надається у розмірі 74,00 євро в місяць – на одну фізичну особу, 140,70 євро в місяць – на фізичну особу з однією дитиною (максимум з чотирма дітьми), 128,60 євро в місяць – на сімейну пару без дітей, 192,40 євро в місяць – на сімейну пару з дитиною (максимум четверо дітей), 205,50 євро в місяць – на особу, яка має більше чотирьох дітей, 259,40 євро в місяць – на сімейну пару з більш ніж чотирма дітьми. У **Словенії** ж допомога надається тим, хто не проживає у притулку та не мають доходів з розрахунку мінімального прожиткового мінімуму 465 євро. Для першої дорослої особи або заявника – 100%, для кожної наступної дорослої особи у сім'ї - 70%, для дитини віком до 18 років – 30%, для неповнолітньої дитини без супроводу дорослих – 100%. Надання допомоги передбачено до 04.04.2025 року. В **Фінляндії** надається щомісячна соціальна фінансова допомогу у розмірі від 102 євро до 350 євро в залежності від чисельності родини та умов проживання. Термін дії виплат передбачено до 04.03.2026 року. У **Естонії** також допомога розраховується відповідно до кількості членів сім'ї: 150 євро для першого дорослого члена сім'ї, 120 євро для другого дорослого та 180 євро для неповнолітніх дітей. У **Чеській Республіці** допомога призначається від 6 місяця перебування та для дорослих - становить близько 150 євро, для людей з інвалідністю - 295 євро, для дітей - 140 євро. Також серед вразливих груп, яким може бути призначена допомога визначаються діти до 18 років, студенти - 19 - 26 років, особи, які мають на утриманні дитину до 6 років, вагітні, особи віком від 65 років, особи, які мають на утриманні особу з інвалідністю. В **Швеції** розмір фінансової допомоги визначається в залежності від місця розміщення особи, зокрема враховується отримання житла в соціальному гуртожитку. Допомога автоматично припиняється, якщо особа працевлаштована та отримує заробітну плату. Виплата наразі передбачена до 04.03.2025 року. У **Франції** допомога становить 204 євро на особу якщо має своє житло або надається французькою стороною, і 426 євро якщо оренда житла здійснюється самостійно. У випадку працевлаштування, фінансова допомога припиняється. Окремим прикладом є **Данія** в якій рішення про розмір допомоги приймається відповідним муніципалітетом (комуною). Орієнтовна сума виплат може становити від 10-45 євро на день в залежності від обставин кожного випадку та кількості членів родини.

В **Австрії** діє програма забезпечення базових потреб, яка надається неплатоспроможним громадянам, які отримали статус тимчасового захисту. Програма допомоги складається з 3 компонентів: мед.страхування (покриття вартості страхових внесків за кожну особу забезпечується урядом країни шляхом здійснення переказу на рахунок державної страхової компанії), виплата коштів на харчування (у розмірі 260 євро/міс на 1 повнолітню особу і 145 євро/міс на 1 неповнолітню особу), виплата відшкодування на житло (складає до 165 євро/міс. на 1 окрему повнолітню особу, а також на 1 неповнолітню особу без супроводу і до 330 євро/міс. на сім'ю (не важливо 2 чи більше осіб) за умови надання договору на оренду житла із вказаною сумою орендної плати). Кошти виплачуються найстаршій жінці в сім'ї перший раз готівкою, в подальшому перераховуються на банківський рахунок. Розмір виплат однаковий в усіх федеральних землях.

Допомога на щомісячній основі надається і окремими державами, які не є членами ЄС. У **Грузії** така допомога надається протягом 3-х місяців в розмірі близько 100 євро на сім'ю та додатково 15 євро на кожного члена сім'ї. Такі виплати не передбачені для чоловіків віком від 18 до 60 років. У **Ісландії** для осіб, що отримали колективний захист, надається щомісячна соціальна фінансова допомога у розмірі від 85 євро до 250 євро в залежності від чисельності родини та умов проживання. Надання допомоги передбачено до 04.03.2026 року. В **Норвегії** розмір грошової допомоги також залежить від складу сім'ї. Зазначається, що особи від 18 до 55 років зобов'язані відвідувати інтеграційну програму, за яку отримують щомісячну зарплату у розмірі близько 1500 євро. Тривалість такої інтеграційної програми складає 1 рік. Соціальна допомога для осіб, які не відвідують інтеграційну програму та не працюють, складає близько 550 євро, при цьому вартість житла та електроенергії сплачує Норвегія. В **Ірландії** допомога надається тим українцям, які перебувають у державному житлі. Виплата здійснюється щотижнево у розмірі 38,8 євро на дорослу людину та 29,8 євро на дитину. Такий же розмір виплат отримують люди в Ірландії, які перебувають у статусі біженців.

Підхід щодо надання підтримки за аналогією до інших шукачів притулку застосовується також Ліхтенштейном, Вірменії. Допомога в **Ліхтенштейні** надається соціально незахищеним особам у формі кишенькових витрат, компенсацію за житло, медичне страхування. У **Вірменії** підтримка надається протягом усього періоду розгляду клопотання про надання прихистку (3 місяці, з можливістю продовження ще на 3 місяці). Особи, які шукають прихисток, розміщуються у центрі тимчасового розміщення осіб, де забезпечуються базовими умовами життя. Якщо такі

місця відсутні - надається одноразова допомога близько 50 євро для заявника та 37 євро для кожного члена сім'ї.

Також, **в окремих державах наявні інші форми підтримки.** В Італії українцям здійснюється виплата так званих кишенькових грошей у розмірі 2,5 євро на людину в день. У Австрії кишенькові гроші виплачуються проживаючим у соціальному житлі на кожну особу, незалежно від віку, у розмірі 40 євро на місяць. Кошти виплачуються завчасно найстарішій жінці в сім'ї готівкою. У Великій Британії грошова допомога (універсальний кредит особам віком від 18 до 65 років, пенсійний кредит особам віком від 66 років, допомога на дитину, допомога по інвалідності) виплачується на щомісячній основі усім громадянам, які прибули до Великої Британії за програмою "Житло для України" та перебувають на території цієї держави. Розмір допомоги залежить від багатьох факторів, зокрема, віку особи, наявності неповнолітніх дітей тощо. В США підтримка надається українцям, які мають статус гуманітарного пароллю. Наявна програма тимчасової допомоги, яка призначена для малозабезпечених родин, що мають хоча б одну неповнолітню дитину (при цьому обоє батьків є безробітними або працевлаштовані на неповний робочий день та мають низький дохід). Розмір грошової допомоги варіюється в залежності від штату (середнє значення - 400 дол. США на родину). Також, працює програма додаткового доходу на безпеку (SSI), що надається особам, у яких відсутні джерела доходів та засоби до існування, а також особам з інвалідністю та особам похилого віку (від 65 років). Розмір місячних виплат залежить від життєвої ситуації заявників, наявного у них майна та рівня доходів.

В Швейцарії загальної програми надання грошової допомоги українцям не існує. Грошова допомога надається окремими кантонами на загальних засадах призначення соціальних виплат на місцях. **Підхід з призначення інших видів допомоги на загальних умовах застосовується** в Латвії, Польщі, Португалії, Норвегії. Так, у Латвії українці, які отримали посвідку на тимчасове проживання, набувають право на отримання всіх інших видів соціальної допомоги, яку мають всі громадяни Латвії. Зокрема, одноразову допомогу при народженні дитини (421,17 євро), при оформленні надзвичайного опікунства (на дитину до півтора року – 171 євро на місяць, на дитину віком від півтора до 2 років – 42,69 євро на місяць) тощо. В Польщі українці мають можливість отримати номер PESEL з позначкою UKR, що дає право на отримання усіх соціальних послуг на рівні із громадянами Польщі. В Португалії українці користуються пільгами та отримують, в залежності від зайнятості/кількості працюючих/непрацюючих членів родини, наявності осіб на утриманні на рівні з португальськими громадянами та іншими іноземцями, які проживають у країні. У Норвегії працюючі українці,

яким не вистачає коштів на оплату житла, комунальних послуг може бути надана соціальна допомога як і будь-якому іншому жителю Норвегії.

Надання грошової допомоги вже було припинено в Іспанії. Прийнята 01.08.2022 року програма щодо надання впродовж шестимісячного терміну грошової допомоги (400 євро на дорослу особу і 100 євро на дитину) українцям, які не мають достатніх фінансових ресурсів, діяла до кінця 2023 року.

Здійснення будь-яких заходів фінансової підтримки українців не було передбачено в таких країнах як Болгарія, Греція, Хорватія, Азербайджан, Албанія, Андорра, Боснія і Герцеговина, Казахстан, Киргизстан, Королівство Монако, Монголія, Македонія, Таджикистан, Туреччина, Туркменістан, Узбекистан, Чорногорія, Сан-Марино.

В Додатку 1 надається інформація щодо здійснення фінансової підтримки в розрізі держав.

Розділ 3. Розміщення та забезпечення житлом

Окремі з держав пішли шляхом розміщення українців в таборах або інших формах житла для шукачів притулку як тимчасовий, так і постійний захід. У Греції пропонується розміщення у таборах для вимушено переміщених з України осіб, так-званих “Центрах гостинності”. У Данії проживання в спеціальних таборах для біженців можливе у період розгляду справи в разі відсутності в країні родичів або знайомих, які надавали б їй тимчасовий прихисток. У Польщі діють центри колективного проживання. У Норвегії українці, які подаються на отримання тимчасового колективного захисту розподіляються до певної комуни (їх пошук може займати до півроку), де їм надається житло. Протягом цього періоду особа проживає у таборі для біженців, де вона забезпечена усіх необхідним. У Сербії українці, які мають тимчасовий захист можуть проживати в Центрі для біженців до кінця дії тимчасового захисту за своїм бажанням.

Передбачалось розміщення в готелях. Переважно це стосується держав, які традиційно вважаються курортними. У Республіці Болгарія готельєри отримують близько 8 євро на добу за проживання кожного українця, який перебуває під тимчасовим захистом. Дана програма щоквартально продовжується. На Кіпрі готельну програму припинено, надається субсидія тим, хто користувався готельною програмою до кінця дії ТЗ. Урядом Чорногорії надається право на безкоштовне проживання і харчування в готелі "Сато" (општина Бар, село Сутоморе) Закінчення терміну дії програми - 11.03.2025 року. Рішення про надання права на проживання та харчування ухвалюється МВС Чорногорії. Громадянин України, який претендує на проживання зобов'язаний підтвердити відсутність: нерухомості, транспортних засобів та місця працевлаштування

Окремі держави забезпечують надання житла або виплату компенсації за житло на певний період. В Ірландії від 14.03.2024 року українцям, що прибувають до Ірландії та оформлюють статус тимчасового захисту, державне житло надається на термін до 90 днів. Протягом цих 90 днів громадянам надається сприяння у пошуку альтернативного житла. У Латвії українці, які перебувають під тимчасовим захистом мають право на отримання безкоштовного місця для проживання на період 60 або 120 днів (в залежності від муніципалітету). Безкоштовне житло надається без обмеження у часі особам з інвалідністю, особам, яка здійснює догляд за особою з інвалідністю, досяг пенсійного віку, отримує очну освіту в закладах всіх рівнів освіти, жінкам на час декретної відпустки, одному з батьків в період

догляду за дитиною, особам, які здійснюють догляд за дитиною дошкільного віку, якщо дитина не має доступу до освіти у дошкільному чи шкільному закладі. У **Іспанії** компенсація на житло (300-350 євро) виплачуються впродовж 6 місяців, які були переведені на фазу тимчасового захисту, яка передбачає більшу самостійність у покритті своїх базових потреб (повне або часткове працевлаштування, тимчасова зайнятість тощо). У **Андоррі** усі громадяни України, які отримали тимчасовий захист, забезпечуються житлом на безоплатній основі на період дії цього статусу.

Поширеною формою підтримки забезпечення житлом є надання орендованого житла з покриттям витрат у різних формах. У **ФРН** до проживання з подальшою компенсацією надається приватна площа. Зазначається, що на онлайн-платформі "Helfende Wände" таке житло легко знайти потребувачам, а також зняти навантаження на приймаючі громади, дати змогу орендодавцям швидко та без бюрократичної тяганини надати приватне житло. У **Республіці Хорватія** проводяться компенсаційні виплати хорватським резидентам-власникам житла. У **Фінляндії** виплачується 226 євро у випадку самостійної оренди житла. У **Молдові** покриваються витрати на оренду квартири до 275 євро. У **Ірландії** згідно програми "The Accommodation Recognition Payment" передбачено щомісячне відшкодування орендодавцям за житло у розмірі до 800 євро. У **Люксембурзі** передбачені грошові виплати на оренду житла (щомісячно, в залежності від складу сім'ї) за відсутності інших джерел фінансування. У **Естонії** при оренді квартири надається разова грошова допомога у розмірі 1200 євро на сплату застави власнику квартири. У **Норвегії** в межах інтеграційної програми після переходу на самостійну підтримку, зокрема самостійної платити за житло, норвезька сторона допомагає фінансово, якщо сума витрат перевищує суму заробітку. У **Греції** субсидії на оренду житла надаються у рамках інтеграційної програми Міністерства з питань міграції та MOM "HELIOS" упродовж перших 12 місяців перебування за рахунок бюджетних коштів з подальшим залученням альтернативних джерел.

Значна частина держав пропонує розміщення в соціальному житлі. Соціальне житло надається у **Фінляндії** та **Швеції**, **Ісландії**. В **Австрії** це забезпечується у разі неможності знайти приватне житло чи оплачувати його самостійно. Розміщення здійснюється у гуртожитках, квартирах, будівлях готельного типу, будинках з окремими кімнатами для кожної сім'ї. Кухня та санітарні зручності надаються у спільному користуванні. Розселення здійснюється мінімум 2 людей в одній кімнаті без розділення сімей. Наявний виняток щодо розселення самостійно щодо осіб, які проходять курс

хіміотерапії. Важливо, що у разі розміщення в соціальному житлі також надається медичне страхування, харчування (різного формату залежно від типу соціального житла, наприклад може бути триразове харчування або відшкодування витрат), виплата кишенькових грошей, двічі на рік видаються сертифікати для здійснення закупівель у магазинах одягу та взуття, передбачена можливість отримання перепустки Kultur Pass для відвідування закладів культури. Отримання соціального житла можливе також в **Бельгії**, проте забезпечення залежить від можливостей на місцевому рівні, оскільки існує криза у сфері забезпечення соціальним житлом. В **Данії** розміщення в соціальному житлі здійснюється після направлення до відповідного муніципалітету, який вже забезпечує соціальним житлом/гуртожитком. Плата за користування житлом фактично відраховується із суми соціальних виплат та становить близько 350 євро. Важливо, що особи направлені до того чи іншого муніципалітету, не мають змоги його змінити, поки отримують соціальну допомогу та соціальне житло. У **Люксембурзі** пошук житла із соціального сектору відбувається на рівні муніципалітетів. Соціальне житло також надається в **Італії** у разі відсутності місця проживання, а у **Швейцарії** при відсутності можливості винаймати житло (надається) на загальних підставах. В **Мальті** надається за умови відсутності доходу (після проведених перевірок компетентними органами Мальти).

Визначається, що забезпечення житлом є **задачею муніципалітетів та залежить від їх можливостей**. У **Франції** програма забезпечення житлом є загальною і базується на принципі забезпечення місцем проживання в залежності від можливостей регіону та міста. Надаю може бути як окрема квартира, так і кімната в готелі або у центрах колективного проживання. У **ФРН** шукачам притулку з України може бути виділене житло з муніципального фонду. У **Польщі** програми компенсації реалізуються на місцевому рівні, зокрема за підтримки міжнародних організацій (НАВІТАТ, Червоного Хреста).

В той же час, у **Португалії** діє загальнонаціональна програма підтримки з оренди/придбання житла Porta de Entrada для родин із фінансовими складнощами/молодих родин, якою на загальних умовах можуть користуватися українці. В **Словацькій республіці** за певних умов можна претендувати на отримання допомоги відповідно до порядків визначених для шукачів притулку. У **Ліхтенштейні** Компенсація витрат на утримання житла діє на тих самих підставах, що і для шукачів притулку.

Окрема програма запроваджена у Великій Британії - "Житло для України". В **Канаді** ж передбачено програма поселення в сім'ях, що залишається

доступною для всіх тимчасово переміщених українців у Канаді до 31 березня 2025 року.

Відсутніми є програми спрямовані на забезпечення або компенсацію витрат на проживання у таких країнах як Литва, Азербайджан, Албанія, Боснія і Герцеговина, Вірменія, Грузія, Казахстані, Киргизстані, Королівство Монако, Монголія, Північна Македонія, Сан-Марино, Таджикистан, Туреччина, Туркменістан, Узбекистані.

Розділ 4. Медичне забезпечення

В усіх державах українці мають доступ до медичних послуг, проте умови їх отримання - різняться. **Надання безкоштовного медичного забезпечення українцям**, які отримали захист здійснюється у таких державах як Іспанія, Італія, Литва, Мальті, Німеччина, Румунія, Угорщина, Албанія, Андорра, Молдова, Північна Македонія, Чорногорія (перелік послуг офіційно не є визначеним) та Австрії (страхові внески за українців перераховуються за рахунок спеціальних урядових фондів на рахунок державної страхової компанії), Данії (визначено спеціальним законом). Повний доступ до медицини також гарантований українцям у Фінляндії, Ісландії, а також Польщі та Греції, де гарантовано доступ до медичних закладів включаючи заклади психічного здоров'я та фізичної реабілітації. В Грузії безкоштовне отримання медичних послуг передбачено для тих, хто в'їхав на її територію з 1 лютого 2022 року до 1 листопада 2023 року та безперервно перебувають на території Грузії за наявності відповідного статусу.

Безкоштовна первинна медична допомога надається українцям у Болгарії, екстрена медична - в Словаччині, Хорватії, Грузії, Естонії, Вірменії, Сербії. Всі інші види медичної допомоги надаються на основі наявного страхового полісу, та/або за сприяння місцевих благодійних фондів, організацій, компаній тощо.

Окремі послуги безкоштовно надаються у Боснії і Герцеговині. Йдеться про підготовку та супровід під час пологів.

Поширеною є практика надання медичного страхування, а також покриття її вартості, пільг по оплаті тощо. Медичне страхування забезпечується в Ірландії, Хорватії, Естонії, Латвії (крім стоматологічних послуг), а також Люксембурзі та Бельгії (базове страхування), Франції (терміном на 6 місяців з можливістю продовження).

Для всіх українців, які перебувають в Канаді безкоштовне медичне страхування надається в рамках програми "CUAET", в США - в рамках програми "Medicaid" (для громадян України, які мають гуманітарний пароль). В Чехії безкоштовне державне медичне страхування надається дорослим протягом перших п'яти місяців, після чого витрати покриває роботодавець, або громадянин за свій рахунок.

Водночас, в Ліхтенштейні та Швейцарії українці зобов'язані укласти поліс медичного страхування в одних із визнаних приватних страхових компаній на умовах, що діють для всіх резидентів країни. Соціальна допомога покриває медичне страхування для соціально незахищених осіб.

На загальних умовах доступ до медичних послуг мають українці в Португалії, Словенії, Великій Британії. В Нідерландах медичні послуги

надаються на загальних умовах без відшкодування щомісячних страхових внесків.

Додаткові заходи в сфері медичного забезпечення передбачені в Швеції, де медичні послуги, у тому числі стоматологічні послуги надаються безоплатно особам до 18 років, а після 18 років на пільгових умовах з одноразовою оплатою. Стоматологічні послуги, які надаються на безкоштовній основі доступні дітям віком до 18 років в Латвії. В Естонії передбачено одноразову загальну перевірку стану здоров'я.

На Кіпрі та в Люксембурзі покриваються або відшкодовуються витрати пов'язані з придбанням ліків.

На платній основі або через систему страхування надаються медичні послуги в Киргизстані, Азербайджані, Казахстані, Туркменістані, Монголії, Таджикистані, Туреччині, Королівстві Монако та Сан-Марино.

Розділ 5. Працевлаштування

Доступ до ринку праці відкритий на підставі отримання тимчасового захисту у державах-членах ЄС. Працевлаштування є дозволеним без додаткових дозволів та без зміни статусу. Доступ до ринку праці в більшості держав забезпечується на тих самих умовах, що й для їх громадян. Доступ переважно забезпечено до усіх галузей праці відповідно до фаху, кваліфікацій та знання мови. Щодо професій де передбачено обмеження застосовуються відповідні умови. Також, українці можуть бути самозайнятими особами. Водночас, в Угорщині до 04.03.2025 року українцям пропонується список вакансій для працевлаштування. Зазвичай це некваліфікована робота на будівництві, заводах, ін.

Ситуація з доступом до ринку праці в державах, які не входять до ЄС - різниться. В Молдові та Грузії українці мають доступ до праці на рівні з громадянами держави.

В Вірменії така можливість гарантована тим, хто отримав статус біженця.

В Ісландії, перебуваючі під колективним захистом, автоматично отримують дозвіл на працевлаштування на території Ісландії без потреби оформлювати додаткові дозволи.

В Сербії, Ліхтенштейні та Швейцарії українці для доступу на загальних підставах до ринку праці мають отримати дозвіл на роботу.

У Великій Британії можливість доступу до праці передбачена учасникам/цям програми “Житло для України”, а в США - тим, які мають гуманітарний пароль або TPS (мають право на отримання дозволу на працевлаштування в межах строку дії свого правового статусу)

В Азербайджані та Казахстані працевлаштування українців здійснюється на загальних засадах після отримання дозволу на працевлаштування, відповідної категорії візи. В Туркменістані окрім вимог щодо отримання дозволу також передбачено обмеження на працевлаштування для іноземців.

В окремих державах передбачено реєстрація в органах, які сприяють працевлаштуванню. Так, українці, які бажають працювати в Естонії, повинні зареєструватися у Національному центрі працевлаштування та стати на облік в Національній касі по безробіттю. Перебування на обліку на біржі праці є необхідною умовою для подальшого отримання соціальної допомоги, наприклад, у Австрії.

Передбаченими є окремі заходи підтримки та додаткові програми. Українців разі наявності вакансій мають преференції при отриманні роботи у Естонії. Латвія при влаштуванні на роботу українців послабила вимоги щодо знання латиської мови (роботодавець має організувати співпрацівника, який допомагатиме з перекладом). Литва надає громадянам України

спрощені умови працевлаштування, зокрема роботу можна знайти відразу по прибуттю до Литви з біометричним паспортом.

У Ліхтенштейні діє програма заохочення працевлаштування осіб зі статусом захисту через здійснення додаткових грошових виплаті за кожен відпрацьований робочий день. У Греції сприяння працевлаштуванню здійснюється у рамках інтеграційної програми “HELIOS”, яка фінансується за рахунок бюджетних коштів до липня 2024 року з подальшим переходом на альтернативні джерела фінансування. У ФРН було запроваджено спеціальну програму спрощеного працевлаштування українців під назвою "JobTurbo". Програма спрямована на здобуття нового досвіду в межах тимчасової інтеграції на німецький робочий ринок – з метою використання цього досвіду у відбудові України після повернення додому. Норвегія після закінчення інтеграційної програми може забезпечити додаткові курси (бухгалтерські, курси охоронців тощо).

Також, наприклад в Польщі, були створеними додаткові інформаційні ресурси для інформування українців про можливості працевлаштування.

Розділ 6. Доступ до освіти

Українці, які отримали тимчасовий захист у державах-членах ЄС мають доступ до безкоштовної дошкільної та шкільної освіти у державних та муніципальних закладах. Навчання у таких освітніх закладах здійснюється виключно в рамках місцевої системи освіти.

В Литві за згодою та підтримкою Міністерства освіти, науки та спорту Литовської Республіки було відкрито три українські приватні школи, а в багатьох державних школах створено україномовні класи.

Станом на 2024 рік, литовські навчальні заклади відвідують понад 11,7 тис. українських дітей. З них - освіту рідною мовою в українських школах отримують понад 3,3 тис. українських дітей, із відповідною атестацією з боку МОН України.

Відвідування занять є обов'язковим. Інформація щодо особливих умов зарахування - відсутня. У Відні, Австрія отримання місць в закладі дошкільної, шкільної освіти здійснюється через електронні пошти дирекцій закладів освіти. У Греції українським дітям, які проживають у таборах біженців передбачена можливість організувати індивідуальний навчальний план-графік.

Схожою є ситуація в державах, які не є членами ЄС. В більшості держав українці, можуть навчатись безкоштовно в державних та муніципальних садках, школах на загальних умовах. В Ліхтенштейні та Швейцарії діти шкільного віку зобов'язані відвідувати навчальні заклади до отримання обов'язкової середньої освіти. Водночас, в Боснії і Герцеговині можливість навчання для дітей шкільного віку у загальнодержавних школах здійснюється за умови підтримки таких програм міжнародними організаціями (UNCHR, USAID).

На території Грузії продовжують діяти Український Сектор Школи №41 імені Михайла Грушевського в м.Тбілісі, Український Сектор Школи №220 в м.Тбілісі, Український Сектор Школи №13 в м.Батумі, Український Сектор Школи №20 в м.Батумі, Інститут Україністики Тбіліського державного університету ім. І.Джавахішвілі, суботня школа «Веселка» при Союзі журналістів, «Будинок грузинсько-української преси та книги» в м.Тбілісі, а також низка українських дитячих садочків.

Українці мають пільги щодо доступу до вищої освіти в окремих державах. Так, у Бельгії може бути отримана знижка на навчання. Пільгові місця пропонують українцям в Румунії, Латвії та на Кіпрі. Таке рішення було

прийнято 25.04.2024 року й Парламентом Болгарії. У Хорватії передбачено надання квоти на вищу освіту для громадян України під тимчасовим захистом.

В Іспанії навчання українців здійснюється по вартості визначеної для громадян Іспанії (здобуття освіти для всіх є платним, а для іноземців встановлюється інший, зазвичай вищий, розмір). В Греції у разі знання мови та визнання українських атестатів про середню освіту вища освіта в державних закладах здобувається безкоштовно.

Студенти з України на рівні бакалавра та магістра навчаються безкоштовно (в Талліннському Університеті та в Тартуському Університеті) за рахунок коштів, виділених на період 2022-2024 років Міністерством освіти та науки Естонської Республіки. Українці, які перетнули кордон України з ЄС починаючи з 24 лютого 2022 року, можуть бути прийняті на навчання до польських університетів. Навчання в державних закладах на стаціонарній формі польською мовою є безкоштовним для таких студентів. Кілька місць для безоплатного навчання українським студентам були надані приватними вузами Албанії.

У Словаччині вища освіта забезпечується на безкоштовній основі лише в перший рік навчання.

Відповідно до чинного законодавства Республіки Польща громадяни України можуть бути прийняті на роботу на посаду шкільного вчителя за умови підтвердження їх кваліфікаційного рівня.

Викладачі українських університетів, які станом на 24 лютого 2022 року працювали в університеті в Україні, можуть працевлаштуватись в польських університетах. Українські викладачі можуть бути працевлаштовані без конкурсу в польських вищих навчальних закладах, за умови якщо вони мають науковий ступінь та відповідну кваліфікацію, щоб зайняти відповідну посаду.

Розділ 7. Заходи з інтеграції

В державах-членах ЄС здійснюються заходи з підтримки вивчення мови держави-перебування. Переважно йдеться про проходження курсів. Наприклад, Австрії для отримання направлення на безкоштовне відвідування необхідно звертатись до інтеграційного фонду Австрії. В Данії безкоштовний мовний курс у більшості випадків є обов'язковим. У Бельгії курси французької або нідерландської мови є як безкоштовні, так і зі значною знижкою. В Італії, безкоштовні мовні курси проводяться в кожній регіональній столиці.

Курси чеської на безоплатній основі надаються закладами освіти, НУО в рамках спеціалізованих програм Міністерства праці та соціальної політики Чеської республіки та Міністерства освіти Чеської республіки.

У ФРН крім мовних курсів передбачені інтеграційні курси, які є поєднання мовного й орієнтаційного курсу.

В окремих країнах, які не входять до ЄС також здійснюється сприяння у вивченні мов. Так, у Молдові мовні курси є безкоштовними. У Великій Британії діє Програма вивчення англійської мови “STEP Ukraine”. При цьому, органи місцевої влади (центри зайнятості) можуть надати скерування до діючих на території відповідної громади курсів з вивчення мови. В США безкоштовні курси вивчення англійської мови організовуються Офісом з переселення біженців Адміністрації США у справах дітей і сімей. В Ісландії курси організовуються органами соціальної підтримки в кожному окремому муніципалітеті. У Ліхтенштейні курси підготовки на мовний сертифікат можуть відвідуватися після 6-місячного перебування в країні. Попри те, що в Швейцарії загальних федеральних програм навчання на мовних курсах немає, така можливість може надаватися муніципалітетами.

Вивчення мови може бути частиною інтеграційної програми. Так, у Норвегії вивчати мову зобов'язані особи, яким надано статус тимчасового колективного захисту віком від 18 до 55 років. Для осіб старших 55 років, які не відвідують інтеграційну програму, є можливість безкоштовно відвідувати курси норвезької мови.

Деякі держави не мають державних програм вивчення мов. У Болгарії вивчення мови здійснюється на базі Болгарського червоного хреста і Карітас Софія за спеціально розробленою програмою вивчення мови для біженців, а також приватними мовними школами. У Словаччині, Хорватії курси впроваджуються в рамках окремих програм НУО, а також культурно-просвітницькими товариствами українців. В Угорщині - проводяться українськими представниками діаспори на волонтерських засадах.

Мовні курси можуть здійснюватись різними суб'єктами. В Естонії вони організовуються Центрами надання тимчасового захисту, в Португалії - Центром зайнятості та муніципалітетами, а у Фінляндії - органами соціальної підтримки в кожному окремому муніципалітеті. В Греції мовні курси є частиною інтеграційної програми Міністерства міграції та МОМ "HELIOS. Також пропонуються НУО. В Латвії курси проводяться як державними, так і приватними структурами, волонтерськими організаціями та осередками українців у державі. У Північній Македонії постійно діючі безкоштовні мовні курси організовано представництвом Червоного Хреста, в Чорногорії - НГО "Карітас Чорногорія".

Програми навчання на мовних курсах відсутні у таких країнах як Албанія, Азербайджан,, Андорра, Боснія і Герцеговина, Вірменія, Казахстан, Киргизстан, Монако, Сербія, Туреччина, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан.

Інтеграційні заходи також спрямовані на оздоровлення, долучення до культурних та спортивних заходів. Наприклад, у Бельгії та Люксембурзі діти можуть бути долученими до відпочинку у літніх таборах (оплата вартості зі значною знижкою або безкоштовно), передбачене відвідування спортивних секцій з певних видів спорту (за рішенням відповідних спортивних федерацій Бельгії відвідування може бути безкоштовним (або зі знижкою). В Чеській Республіці та Андоррі передбачені пільгові умови проїзду у транспорті: громадському, залізницею.

11 червня 2022 року у Вільнюсі було відкрито культурно-освітній простір в країнах ЄС – «Український центр». З червня 2022 року по квітень 2024 року на базі Центру було проведено понад 2500 заходів для дорослих та дітей з України. Гостями закладу стало понад 30 тисяч осіб. Щоденно в центрі проходять заходи різноманітного спрямування: психосоціальні (арт-терапевтичні заняття, групові та індивідуальні психологічні консультації, групи психологічної взаємодопомоги); неформальна освіта для дітей та дорослих (навчальні курси, творчі майстер-класи, тренінги з надання першої медичної допомоги); культурні (концерти, виставки, кінопокази, фестивалі, ярмарки, події присвячені відзначенню національних та пам'ятних свят України); спортивно-оздоровчі.

Центри підтримки, які спрямовані з одного боку на інтеграцію українців в нових державах, з іншого - підтримку зв'язку з Україною також створені на Кіпрі (Асоціація «Товариство Українсько-Кіпрської дружби», Український соціально-культурний центр "Об'їму Сурпус", Український Дім у Пафосі) та Нідерландах за ініціативи діаспорян. У Люксембурзі працює ГО I'Ukraine, Некомерційна асоціація «Слава Україні».

В інших випадках такі центри відстуні, або йдеться про центри реєстрації та розподілу, соціальні установи або гуманітарні ініціативи впроваджені конкретною державою. В деяких країнах центри підтримки, наприклад в Іспанії, Словаччині, Чорногорії, працюють в основних автономних областях або найбільших містах.

Висновки та рекомендації

- Надання тимчасового захисту українцям, які вимушено перемістились за кордон із-за широкомасштабного вторгнення РФ, було прийнято державами-членами ЄС та продовжено до 04 березня 2026 року. З огляду на прийняття такого рішення в червні 2024 року, не всі держави на національному рівні передбачили продовження терміну перебування на ідентичний період. Затягування з розглядом цього питання потенційно може вплинути на визначеність для самих українців та можливість планувати довгострокові рішення. За аналогією з державами-членами ЄС, державами Шенгенської зони було прийнято рішення про статус захисту або колективний захист. Згідно них передбачається можливість перебувати на територіях цих держав, отримувати відповідну підтримку та мати право здійснювати трудову діяльність. Великою Британією, США, Канадою були впроваджені окремі програми, які наразі підлягають скороченню. Держави ОБСЄ, які одночасно входять до складу Співдружності Незалежних Держав, не приймали окремих рішень щодо українців. Перебування в цих державах здійснюється на загальних умовах або через отримання статусу шукача притулку, біженця.
- В державах-членах ЄС фінансова підтримка носить одноразовий або щомісячний характер. Розмір залежить від складу сім'ї, вразливості та може встановлюватись на рівні конкретного муніципалітету. Допомога на щомісячній основі надається і окремими державами, які не є членами ЄС, наприклад Грузією, Норвегією, Ісландією, Ірландією. Підтримка була передбачена і в межах програм визначених США, Великою Британією та Канадою. Прослідковуються тенденції до скорочення або припинення фінансової підтримки (це вже відбулось в Іспанії). Більшість держав узалежнюють здійснення виплати допомоги від працевлаштування. Виплати в більшості держав припиняються після отримання офіційних джерел до існування. Сприяння ж зайнятості є одним із ключових напрямів підтримки українців.
- Забезпечення житлом українців переважно здійснюється шляхом компенсації або покриття витрат на проживання в орендованому житлі, наданню соціального житла та самотійним забезпеченням. В перший період після прибуття розміщення здійснювалось в таборах, житлі для шукачів притулку та навіть готелях. Водночас, інформація окремих держав свідчить про суттєвий дефіцит житла і вирішення питання в залежності від спроможностей муніципалітетів. Наявний досвід визначення українців як цільової групи національних програм. Питання

забезпечення українців житлом за кордоном потребує додаткового вивчення для оцінки кількості тих, кому така підтримка була надана.

- В більшості держав перебування українці мають доступ до медичної допомоги, щонайменше на рівні первинної або екстреної. Поширеною є практика пільгового медичного страхування або покриття його вартості в повному обсязі.
- Українці, які отримали тимчасовий захист або інший релевантний статус у країні перебування, мають дозвіл на роботу. В деяких державах поза ЄС, необхідним є отримання додаткового дозволу або, навіть, відповідної візи. Українці можуть скористатись послугами органів до сфери діяльності яких входять сприяння зайнятості. Окремих пільг, крім послаблень щодо вимог до мови, наприклад у Латвії, або створення додаткових інформаційних ресурсів тощо - не має.
- В державах-перебування забезпечено доступ до дошкільної, шкільної освіти. Навчання здійснюється за програмами країни-перебування та переважно є обов'язковим. В окремих державах, наприклад Литві та Грузії, працюють українські школи або впроваджуються українські навчальні програми. Попри те, що це не є сталою практикою це забезпечує зв'язок дитини з Україною та вибудовує сталі взаємозв'язки між державами. Вища освіта у більшості держав доступна на загальних умовах, проте наявні приклади пільг, знижок, квот для вступу українців.
- В значній кількості держав передбачені заходи інтеграції, які в більшості полягають у вивченні місцевої мови. Такі курси надаються у різному форматі та різними суб'єктами (є державними, муніципальними, або надаються НУО чи приватними суб'єктами) та не завжди є безкоштовними.

Таким чином, можна стверджувати, що комплексна підтримка українців здійснюється в державах-членах ЄС (залежить від кожної конкретної держави), Шенгенської зони, а також Молдові, Великій Британії, США, Канаді, де працюють окремі програми. В державах ОБСЄ поза цим переліком підтримка є епізодичною (Грузія) або взагалі відсутньою. У зв'язку з зазначеним вбачається за необхідне:

- звернутись до держав-членів ЄС, Шенгенської зони та ОБСЄ щодо своєчасного прийняття рішення про продовження підстав перебування українців на території їх держав, забезпечити їх подальшу підтримку відповідно до власних спроможностей та відповідно до потреб українців, враховуючи можливу нову хвилю переміщення;

- посилити роботу українських дипломатичних установ, в т.ч. шляхом збільшення чисельності персоналу, в державах-перебування для забезпечення підтримки українців та оперативного реагування;
- вживати заходів до створення центрів підтримки українців, спільних програм, зокрема навчальних, метою яких є підтримка зв'язків з Україною та вибудовування стійких взаємозв'язків між державами.

Додаток 1. Фінансова підтримка в розрізі держав

Австрія	Трьохкомпонентна програма забезпечення базових потреб, яка серед іншого передбачає виплату коштів на харчування (у розмірі 260€/міс на 1 повнолітню особу і 145€/міс на 1 неповнолітню особу), виплату відшкодування на житло (до 165€/міс. на одну окрему повнолітню особу, а також на одну неповнолітню особу без супроводу, до 330€/міс. на сім'ю)
Бельгія	726 євро у випадку проживання у бельгійській родині; 1093 євро для дорослої особи, яка проживає окремо; 1478 євро для сім'я з дітьми, за умови, що усі члени родини проживають разом.
Болгарія	відсутні
Греція	відсутні
Данія	Орієнтовна сума виплат може становити від 70 до 300 данських крон на день (10-45 дол. США) в залежності від обставин кожного випадку та кількості членів родини.
Естонія	розраховується відповідно до кількості членів сім'ї: 150 євро для першого дорослого члена сім'ї, 120 євро для другого дорослого та 180 євро для неповнолітніх дітей
Ірландія	Надається тим українцям, які перебувають у державному житлі. Виплата здійснюється щотижнево у розмірі 38,8 євро на дорослу людину та 29,8 євро на дитину.
Іспанія	припинено
Італія	Здійснюється виплата так званих кишенькових грошей у розмірі 2,5 євро на людину в день.
Кіпр	Надається одноразова фінансова допомога у розмірі 340 євро, а членам сім'ї віком понад 14 років, що перебувають на утриманні (дружина/чоловік або дитина) - 170 євро, віком до 14 років - 100 євро
Латвія	Виплачується одноразова кризова допомога в розмірі 343 євро на дорослого і 240 євро на кожну дитину.
Литва	Надається одноразова допомога у розмірі близько 300 євро. Фінальний розмір залежить від муніципалітету.
Люксембург	Розмір щомісячної грошової допомоги залежить від складу сім'ї та потреб.
Мальта	Фінансова підтримку 111 євро на людину за умови відсутності офіційного доходу (роботи, отримання пенсії)

	тощо).
Нідерланди	Допомога надається вразливим категоріям, які не є працевлаштованими.
ФРН	Розмір грошової допомоги залежить від наявних доходів, складу сім'ї, інших обставин. Батьки, які проживають окремо, отримують 502 євро щомісяця, дорослі особи, які проживають спільно, отримують 451 євро на 1 особу щомісяця, непрацюючі дорослі віком до 25 років, які проживають з батьками отримують 402 євро, молодь віком від 14 до 17 років - 420 євро, діти віком від 6 до 13 років – 348 євро, діти до 5 років – 318 євро відповідно.
Польща	Надається цільова соціальна допомога, наприклад допомога на дітей, додаткова допомога 500+ для людей, які не можуть жити самостійно тощо.
Португалія	Користуються пільгами та отримують, в залежності від зайнятості/кількості працюючих/непрацюючих членів родини, наявності осіб на утриманні на рівні з португальськими громадянами та іншими іноземцями, які проживають у країні.
Румунія	Розмір щомісячної допомоги становить близько 400 євро на місяць на сім'ю та близько 150 на місяць на самотню людину. Виплата передбачалась до 30 червня 2024 року.
Словацька Республіка	Державна фінансова допомога надається у розмірі 74,00 євро в місяць – на одну фізичну особу, 140,70 євро в місяць – на фізичну особу з однією дитиною (максимум з чотирма дітьми), 128,60 євро в місяць – на сімейну пару без дітей, 192,40 євро в місяць – на сімейну пару з дитиною (максимум четверо дітей), 205,50 євро в місяць – на особу, яка має більше чотирьох дітей, 259,40 євро в місяць – на сімейну пару з більш ніж чотирма дітьми.
Словенія	Надається тим, хто не проживає у притулку та не мають доходів з розрахунку мінімального прожиткового мінімуму 465 євро. Для першої дорослої особи або заявника – 100%, для кожної наступної дорослої особи у сім'ї - 70%, для дитини віком до 18 років – 30%, для неповнолітньої дитини без супроводу дорослих – 100%. Надання допомоги передбачено до 04.04.2025 року.
Угорщина	Допомога виплачується одноразово дорослим у розмірі близько 60 євро, дітям - 35 євро. Окремим групам, такі як пенсіонери, особи з інвалідністю, жінкам, у яких є діти до 3-

	років допомога у розмірі близько 60 євро виплачується щомісячно. Дітям до 18 років - близько 35 євро. Виплата наразі передбачена до 04.03.2025 року.
Фінляндія	Надається щомісячна соціальна фінансова допомогу у розмірі від 102 євро до 350 євро в залежності від чисельності родини та умов проживання. Термін дії виплат передбачено до 04.03.2026 року.
Франція	Допомога становить 204 євро на особу якщо має своє житло або надається французькою стороною, і 426 євро якщо оренда житла здійснюється самостійно. У випадку працевлаштування, фінансова допомога припиняється.
Хорватія	відсутні
Чеська Республіка	Допомога призначається від 6 місяця перебування та для дорослих - становить близько 150 євро, для людей з інвалідністю - 295 євро, для дітей - 140 євро. Також серед вразливих груп, яким можу бути призначена допомога визначаються діти до 18 років, студенти - 19 - 26 років, особи, які мають на утриманні дитину до 6 років, вагітні, особи віком від 65 років, особи, які мають на утриманні особу з інвалідністю.
Швеція	Розмір фінансової допомоги визначається в залежності від місця розміщення особи, зокрема враховується отримання житла в соціальному гуртожитку. Допомога автоматично припиняється, якщо особа працевлаштована та отримує заробітну плату. Виплата наразі передбачена до 04.03.2025 року.
Азербайджан	відсутні
Республіка Албанія	відсутні
Князівство Андорра	відсутні
Боснія і Герцеговина	відсутні
Ватикан	відсутні
Велика Британія	Грошова допомога (універсальний кредит особам віком від 18 до 65 років, пенсійний кредит особам віком від 66 років, пенсійний кредит, допомога на дитину, допомога по інвалідності) виплачується на щомісячній основі усім громадянам, які прибули за програмою "Житло для України". Розмір допомоги залежить від багатьох факторів, зокрема, віку особи, наявності неповнолітніх дітей тощо.

Вірменія	Підтримка надається протягом усього періоду розгляду клопотання про надання прихистку (3 місяці, з можливістю продовження ще на 3 місяці). Особи, які шукають прихисток, розміщуються у центрі тимчасового розміщення осіб, де забезпечуються базовими умовами життя. Якщо такі місця відсутні - надається одноразова допомога близько 50 євро для заявника та 37 євро для кожного члена сім'ї.
Грузія	Щомісячна допомога надається протягом 3-х місяців в розмірі близько 100 євро на сім'ю та додатково 15 євро на кожного члена сім'ї. Такі виплати не передбачені для чоловіків віком від 18 до 60 років.
Ісландія	Надається щомісячна соціальна фінансова допомога у розмірі від 85 євро до 250 євро в залежності від чисельності родини та умов проживання. Надання допомоги передбачено до 04.03.2026 року.
Казахстан	відсутні
Канада	припинено
Киргизстан	відсутні
Ліхтенштейн	Надається соціально незахищеним особам у формі кишенькових витрат, компенсацію за житло, медичне страхування.
Молдова	Передбачено. Потребує уточнення щодо розміру та формату.
Монако	відсутні
Монголія	відсутні
Норвегія	Розмір щомісячної грошової допомоги залежить від складу сім'ї. Особи від 18 до 55 років зобов'язані відвідувати інтеграційну програму, за яку отримують щомісячну зарплату у розмірі близько 1500 євро.
Північна Македонія	відсутні
Сан-Марино	відсутні
Сербія	відсутні
США	Надається українцям, які мають статус гуманітарного пароллю. Наявна програма тимчасової допомоги, яка призначена для малозабезпечених родин, що мають хоча б одну неповнолітню дитину (при цьому обоє батьків є безробітними або працевлаштовані на неповний робочий

Апарат Верховної Ради України
04-82/1-2024/171480 від 02.08.2024



1631594

	день та мають низький дохід). Розмір грошової допомоги варіюється в залежності від штату (середнє значення - 400 дол. США на родину). Також, працює програма додатковий дохід на безпеку (SSI), що надається особам, у яких відсутні джерела доходів та засоби до існування, а також особам з інвалідністю та особам похилого віку (від 65 років). Розмір місячних виплат залежить від життєвої ситуації заявників, наявного у них майна та рівня доходів.
Таджикистан	відсутні
Туреччина	відсутні
Туркменістан	відсутні
Узбекистан	відсутні
Чорногорія	відсутні
Швейцарія	відсутні. Грошова допомога надається окремими кантонами на загальних засадах призначення соціальних виплат на місцях

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: ФРОЛОВ ПАВЛО ВАЛЕРІЙОВИЧ
Сертифікат: 5E984D526F82F38F04000000B4EAC600FE8B3B05
Дійсний до: 12.07.2025 0:00:00

